

אבל מכל מקום, גם לאחר שהאדם מקבל על עצמו עול המלכות אין קבלה זאת שוללת חירות גמורה בחיים הפרטיים שלו, כמו מלך בשר ודם ששליטתו וחוקיו אינם מקיפים את כל פרטי חיי האדם.

וזהו שרש"י מוסיף שישראל קבלו עליהם עולו של הקב"ה, כמו עבד המקבל עול אדונו, כי בנ"י הם עבדי השם, וכמו שעבד משועבד בכל אשר לו לאדונו ותמיד עול אדונו עליו, כך בנ"י, דנוסף לכך שקבלו עליהם עול מלכותו יתברך (כמו להבדיל שאנשי המדינה מקבלים עליהם מלך), הנה קבלו על עצמם גם להיות "משועבדים לי" (רש"י יתרו כ, ב), כעבד המשועבד לאדונו (ועיין לעיל פ' יתרו). (חלק לד)

שזהו ההבדל בין שתי פרשיות ראשונות דק"ש (ועיין גם פרש"י עה"ת אחרי יח, ב) – דא"כ לא הו"ל לרש"י לסתום "עולו" אלא לפרש להדיא "עול מצות".

ויש לומר דקבלת "עולו" ברש"י כאן אינה תוצאה מקבלת עול מלכותו, אלא ענין עמוק יותר. וכך הוא ביאור הדברים:

התורה הלא היא חכמתכם ובינתכם (ואתחנן ד, ו), ובמילא, ב"קבלת תורתו" נכלל בעיקר קיום מצות שיש להם טעם בשכל, אבל לא גזירות וחוקים.

בקבלת מלכותו נכלל גם קיום גזירות המלך, שזהו כל ענין המלכות, לצייט אל ציווי המלך גם אם אין יודעים או מבינים את הטעם.

ברכה

ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב (לד, ח)

בני ישראל – הזכרים, אבל באהרן, מתוך שהי' רודף שלום ונותן שלום בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה, נאמר (במדבר כ, כט) כל בית ישראל, זכרים ונקבות (רש"י).

גו' ולא קם נביא גו' לכל האותות והמופתים גו' (לד, ז ואילך), ואיך מתאים לרמז באמצע כל מעלות אלו ענין שאינו שבחו של משה.

אשר ע"כ נ"ל, דזה שמשה לא הי' רודף שלום כמו אהרן אינו מחמת איזה

לפי דברי רש"י נמצא, שבפסוק זה מודגש החסרון דמשה לגבי אהרן, דמאחר שלא הי' רודף שלום כמו אהרן לכן לא בכו אותו כל בית ישראל. וקשה להבין, מה ראה הכתוב לרמז כאן על חסרונו של משה, והרי בכל הכתובים כאן נמנו רק מעלותיו – "לא כהתה עינו

חסרון באהבת ישראל שלו ח"ו, דאדרבה, משה רבינו אוהב ישראל הי' (מנחות סה, א), ופירנס את ישראל כרועה נאמן הדואג לכל יחיד ויחיד, אלא שאופן הנהגתו באהבת ישראל והבאת שלום נשתנה משל אהרן, וזה הי' בהתאם לענינו ושליחותו של משה.

וביאור הדבר יובן ע"פ דברי המדרש (שמות רבה פ"ה) „חסד זה אהרן . . ואמת זה משה“, דמשה מדתו מדת האמת, ואילו אהרן מדתו חסד. והנה ארז"ל (אבות דר"נ פ"ב ובכ"מ) שדרכו של אהרן בעשיית שלום בין איש לרעהו כו' הי' באופן שהוצרך לשנות מפני השלום, וכפי שאמרו (יבמות סה, ב) מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, ומ"מ מובן

ראע"פ שמותר ע"פ תורה לשנות מפני השלום, הרי זו נטי' מהאמת הטהורה, ולפיכך לא הי' משה שייך לעשיית שלום באופן כזה, כי שליחותו ותפקידו של משה הי' – מדת האמת, ללא נטי' וסטי' כלשהי, ומדה זו השריש ונטע משה בבני ישראל, ולכן, גם הבאת שלום שלו היתה רק באופן כזה שלא סתר את מדת האמת שלו. ונמצא שאין זה חסרון במשה שלא בכו עליו כל בית ישראל, דאדרבה, זה מורה על מעלתו בהנהגה של מדת האמת (שלא עסק בעשיית שלום בין אדם לחבירו במצב שדרש לשנות מפני השלום). והן שתי דרכים שונות בעבודת ה', חסד ואמת, די'ש בזו מה שאין בזו.

(חלק כד)

ולכל הוד החזקה גוי אשר עשה משה לעיני כל ישראל (לד, יב)

לעיני כל ישראל – שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם כו' והסכימה דעת הקב"ה לדעתו כו' יישר כחך ששכרת (רש"י).

ששבר משה את הלוחות מבואר בפרש"י בפ' תשא (לד, א) דהוי כמשל המלך שהניח ארוסתו עם השפחות ויצא עלי' שם רע, „עמד שושבינה וקרע כתובתה אם יאמר המלך להורגה אומר לו עדיין אינה אשתך“, ונמצא שע"י שבירת הלוחות ניצולו כנ"י מעונש.

ותמוה, דבשביל הצלת ישראל אין הכרח לשבור הלוחות (שהוא בזיון התורה, ומפורש (פ' ראה יב, ד) לא

לבאורה תמוה, שהרי אמרז"ל (ברכות יב, א) הכל הולך אחר החתום, ובוודאי שסיום וחותם התורה ראוי להיות בענין כללי ביותר המדגיש את גודל מעלת התורה, ואיך יתכן שחתימת התורה היא בענין שבירת הלוחות שהוא „ביטולה של תורה“ (מנחות צט, ב. ע"ש) והיפך כבודה של תורה.

ויובן זה בהקדם תמ" עצומה בגוף שבירת הלוחות, דהנה הטעם